

Stilleisen norsk okkupasjonshistorie, 2014

Han var offiser i Hitlers ...og angreer ikke

Han var norsk offiser i Hitlers hær, men sier selv at han ikke kjempet for Hitler. Jørgen Kildal Høve fra Sandsøy i Bjarkøy er en av dem som tapte krigen.

Jeg dro til fronten for å kjempe mot kommunismen og Stalin. Ikke for de tyske nazistene. De av oss som avla trokapsed, sverget ikke troskap til det tyske regimet, men til Hitler som øverstkommanderende for de tyske styrkene. Styrkene som kjempet mot kommunismen.

I norsk tjeneste

Jørgen Høve tok befalsutdanning i Harstad like før krigen. Som norsk fenrik sloss han mot tyskerne i Sør-Norge våren 1940, og da styrkene kapitulerte komte Jørgen til Setermoen for å delta i kampene i Nord-Norge. På Setermoen var det treningsleir for norske soldater. Han fikk i oppgave å trene et kompani med rekrutter, som etter to måneders opplæring skulle slutte seg til de norske styrkene ved Narvikfronten. Men kompaniet kom aldri i strid. 10. juni kapitulerte Norge og kongen og regjeringen flyktet til England. Fra den dato mener Høve at krigen mellom norske og tyske styrker definitivt var over.

— I fredsavtalen som general Ruge oppnådde etter befaling fra kongen stod det følgende: Samtlige norske styrker legger ned våpnene, og forplikter seg til å ikke gripe til våpen mot det tyske riket eller deres allierte, så lenge den nå pågående krig varer. Dokumentet ble underskrevet i London av statsministeren, forsvarsministeren og utenriksministeren. Etter mitt skjønn kan det ikke herske tvil om at krigen mellom Norge og Tyskland definitivt var slutt. Dette synes også å gå klart frem av en brevveksling mellom Kong Haakon og den engelske ambassadør i Norge i august 1946, mener Høve.

Anti-kommunist

De norske soldatene ble dimittert etter kapitulasjonen.

Angrer ikke: I dag er Jørgen Kildal Høve 78 år. Minnene fra krigen har han fortsatt, men han angreer ikke på at han meldte seg som frontsoldat.

FALT: Bare en kom tilbake. Jørgens bror Einar Høve, falt mens han kjempet mot Stalins tropper ved Leningrad.

Noen tok seg over til England i håp om å kunne komme tilbake og frigjøre Norge. Men ikke alle så kampen mot Hitler som den viktigste. På 30-tallet var det mange som så kommunismen som Norges største fiende. Jørgen Høve var en av dem.

— Før krigen var det stor frykt blant folk i Nord-Norge for at Sovjetunionen skulle angripe oss. Som anti-kommunist delte jeg denne frykten, og det gjorde ikke saken bedre at regjeringen holdt en pasifistisk linje som gjorde at vi ville bli et lett bytte for den sovjetiske militærmakten. Og da kongen og regjeringen lot folket i stikken, og flyktet

til England, så jeg at den eneste måten å slåss mot kommunismen var å melde meg til fronttjeneste.

Til fronten

Sammen med sin fire år eldre bror Einar, meldte Jørgen seg til fronttjeneste vinteren 1942. Da de begge hadde norsk befalsutdanning, ble de offiserer. Jørgen ble troppssjef og stedfortredende kompanisjef i Legion Norwegen, 4. kompani. Einar ble kompanisjef i 3. kompani.

— Legion Norwegen var en norsk legion med elitesoldater. Vi fikk opplæring i Norge, offiserene var norske og kommandospråket i kompaniene var norsk. Vi så på oss selv på samme måte som de frivillige som dro til England, og trakk på seg engelske uniformer. Forskjellen var at vi kjempet aktivt mot kommunistene.

Et helvete

Egentlig skulle den norske legionen til Finland. Men da tyskerne fikk problemer ved Leningrad, ble det bestemt at de om lag 1000 norske SS-soldatene skulle sendes til en av krigens verste fronter.

— Fronten var et helvete. Den første oppgaven jeg fikk da jeg kom frem, var å begrave seks soldater som hadde falt om natten. Bunkerne og skyttergravene var trange, og vi

måtte hele tiden passe på brødkalkene så ikke rottene fikk tak i dem. Kulden var et stadig problem, med temperaturer ned i 50 minusgrader. Da virket ikke mitraljosene våre lenger, og heldigvis virket ikke fiendens mitraljøser heller.

Broren falt

Den norske styrken i Waffen SS var en eliteavdeling. De fikk de tøffeste oppdragene bak fiendens linjer, og måtte klare seg med mindre matrasjoner enn sine kolleger i Wehrmacht. Det var et prinsipp at ingen kompanisjefer fikk sende tropper bak fiendens linjer uten å selv være med. Den 12. mars 1943 ledet Einar Høve en støttrupp på ni mann bak fiendens linjer, for å ødelegge noen plagsomme kanoner. Det trosser alle planer om at soldatene var i full alarmberedskap.

— Da jeg fikk melding om at Einar var falt, ble jeg dimittert og sendt hjem til familien med det tunge budskapet. Det var et prinsipp at dersom to brødre var ved fronten og den ene falt, så skulle den andre dimittes. Men før jeg dro fikk jeg vite at støt-troppen Einar ledet hadde hindret den planlagte offensiven. Sovjeterne trodde at vi visste hva de hadde planlagt, forteller Jørgen.

Polititjeneste

Å bli dimittert fra østfronten var ikke ensbetydende med at han var ferdig med tjenesten. Da han kom hjem ble han utnevnt til sjef for det sivile luftvern. Etter noen måneder i Harstad, ble han beordret til Tromsø, hvor han som politikaptein fikk ansvaret for det sivile luftvern i Troms politipresidium, som strakk seg fra Narvik i sør til Hammerfest i nord.

Da krigslykken snudde seg for tyskerne, og den røde armé var i ferd med å innta Finnmark, ble folket evakuert og husene brent. Politiminister Jonas Lie var ansvarlig for evakueringen.

— Jeg kjente Lie fra fronten og vi hadde god kontakt mens han var i Tromsø. Da sjefen for evakueringskontoret i Troms stakk til Sverige rundt årsskiftet 1944 - 45, beordret politiminister Jonas Lie meg som ny sjef.

Kapitulasjon og arrestasjon

Jørgen fortsatte jobbene som sjef for det sivile luftvern og sjef for evakueringen i Finnmark frem til den tyske kapitulasjonen 8. mai 1945.

— Selve kapitulasjonsdagen husker jeg godt. Jeg gikk gjennom Tromsøs gater i full uniform, og folk var like høflige som før. Men så holdt biskop Berggrav tale over radio, og da ble det opprørstening blant folk. Dagen etter kapitulasjonen ble jeg arrestert av en politibetjent, som hadde med seg to tyske vakter, tysk lastebil og tysk sjåfør. Så dårlig stod det til

shær

med hjemmefronten i Tromsø i 1945.

Brente bøker

Sammen med andre arresterte ble Jørgen sendt til en fangeleir i Balsfjord, før turen gikk videre til Bardufoss hvor norske polititropper opplært i Sverige var fangevoktere. Ifølge Høve oppførte de seg så dårlig mot fangene, at de måtte erstattes med vaksoldater fra Skottland. Også Jørgens far, Ingvald Høve, ble arrestert etter krigen og tiltalt for å ha vært ordfører i Bjarkøy. Da politiet kom for å hente faren, var moren alene hjemme.

— Det kom en kaptein med tre politibetjenter. Kapteinen rotet gjennom huset og beslagla en masse litteratur, blant annet bøker av Hamsun. Noe ble brent på gårdsplassen, mens de tok med seg andre bøker. Vi har aldri fått dem tilbake. Det bitreste var imidlertid at da politikapteinen så bilde av min avdøde bror Einar i tykk uniform, så tok han kastet han det i gulvet og trampet på det. Så ville aldri en tysk offiser oppg overfor en fallen kollega.

Rettsaken

Under landssvikoppgjøret ble Jørgen Høve dømt til ni års fengsel, og tap av allmen tillit for all fremtid. Det innebar tapt stemmerett og at han aldri kunne eie fast eiendom. Senere har myndighetene opphevet denne delen av dommene til landssvikdømte. Rettsaken oppfatter Jørgen som en parodi.

— Jeg fikk bare såvidt snakket med forsvareren min før rettsaken startet. Hva tiltalen gikk ut på fikk jeg ikke vite før jeg stod i rettsalen sammen med tre menige frontkjemper. Vi hadde fått oppnevnt en felles forsvarer, men han var ikke mye til forsvarer. I sin svarsprosedyre presterte han å si at blant de fire tiltalte er det ingen tvil om at tiltalte nummer 1, Høve, er den største, ja, den langt største, forbryteren. Vi fikk heller ingen mulighet til å forklare oss, vi fikk bare svare ja eller nei på spørsmål som ble stilt.

att

De landssvikdømte ble satt til å arbeide. Jørgen ble blant annet sendt til Finnmark for å være med på gjenoppbyggingen. Etter å ha arbeidet som fange på en rekke steder i Nord-Norge, ble han til slutt sendt til Falstad leir. Etter fire års soning ble han løslatt, og dro hjem til sine foreldre på Sandsøy.

— Jeg var heldig som hadde et hjem å gå til. Mange av mine medfanger stod på bar bakke da de ble løslatt. Familien hadde forlatt dem, ingen ville ha dem i jobb og det fantes ikke noe sosialvesen som kunne ta seg av dem. Selv fikk jeg problemer da jeg skulle utvide gården. Da jeg kom i banken for å søke lån, flirte de bare av meg.

Til tross for helvetet ved fronten, broren som falt, arrestasjonen og landssvikdommen: Jørgen Høve angret ikke på at han meldte seg som frontkjemper. Tvert i mot. Han ville gjort det samme igjen.

VED FRONTEN: Trange skyttergraver var hverdagen til soldatene ved Leningradfronten. Her er Jørgen fotografert en tidlig morgen i skyttergraven.

Dette mener Høve om

...jøde-utryddelse

Jørgen Høve vil ikke betegne seg som nazist, selv om han var medlem av Nasjonal Samling (NS) under krigen. Han synes Hitler var et geni som klarte å forvandle Tyskland fra et land i ruiner til en stormakt, og han tviler på at utryddelsene av jøder i gasskamre virkelig fant sted.

— På grunn av sin innflytelse etter krigen har jødene klart å fremstille det som om de var de eneste som hadde det fælt i krigsårene. Stalins masseutryddelse, de alliertes terrorbombing av Dresden og atombombene over Hiroshima og Nagasaki, nevnes ikke. Det er seierherrene som har skrevet historien, mener han.

...Quisling

— Vidkun Quisling gjorde en jobb som var til beste for det norske folk. Han var en motvekt til den mer brutale rikskommisær Terboven, som heller ikke vi frontkjemper likte på grunn av drap på norske gisler. Dersom Tyskland hadde vunnet krigen, ville Quisling innføre frie valg til et riksting bestående av representanter fra alle fagområder i arbeidslivet. Grunnen til at Quisling ble upopulær i Norge, var at han hadde en stilling hvor han bokstavelig talt stod mellom barneken og veden, med tyskerne på ene siden og nordmennene på den andre.

...Milorg

— Milorg var en ulovlig organisasjon. Ifølge Geneve-konvensjonen, skal soldater som har overgitt seg ikke fortsette å kjempe mot den seirende part i sivil. Krigens lov er klar for slike. De kan med full rett skytes. Derfor synes jeg ikke at Milorg-folk som ble tatt hadde noen grunn til å syte. De visste hva de gjorde, og kjente konsekvensene om de ble tatt. De allierte var også klar over at sivile som kjempet mot den seirende makt, ikke hadde krav på å bli behandlet som krigsfanger. Det var blant annet derfor at nordmennene som sprengte tungtvann-anlegget i Rjukan bar engelske uniformer.

FAKTA

- Den 12/1 1941 oppfordret Quisling alle nasjonalbeviste nordmenn å melde seg til krigsinnsats på tysk side.
- Om lag 5000 nordmenn meldte seg.
- Nordmennene gikk inn i SS-divisjonen Viking, og ble sendt til Leningradfronten.
- 689 av dem falt.
- Etter krigen ble frontkjemperne tilfallet og dømt for landssvik.
- De menige fikk normalt tre års fengsel. Offisorene fikk ni.

**Tekst/foto:
Wemunn Aabø**